

Votaziun federala dals 26 da november 1989

Explicaziuns dal cussegl federal

Object da la votaziun

Iniziativa per la dismessa da l'armada

L'iniziativa dal pievel «per ina Svizra senz'armada e per ina politica da pasch extendida» pretenda che l'armada vegnia dismessa e che la Svizra promovia la pasch a moda extendida. Cussegl federal e parlament refusan l'iniziativa, perquai che quella avess consequenzas gravantas per la Svizra. L'armada garantescha l'indipendenza da noss pajais e la pasch e presta uschia ina contribuziun essenziala per ina politica da pasch activa.

Text da l'iniziativa pag. 2
Explicaziuns pag. 3-7

Iniziativa per tempo 130/100

L'iniziativa dal pievel «pro tempo 130/100» vulesch francar en la constituziun federala la sveltezza maximala generala da 130 km/h sin autostradas e 100 km/h sin vias ordaifer ils vitgs. Cussegl federal e parlament refusan l'iniziativa, perquai che quella cuntrafa a las stentas per la segirezza dal traffic, per la protecziun da l'ambient e per spargnar energia. Per quest motiv ha il cussegl federal decidì da mantegnair las sveltezzas vertentas da 120 km/h ed 80 km/h.

Text da l'iniziativa pag. 10
Explicaziuns pag. 9-15

Emprim project:

Iniziativa «per ina Svizra senz'armada e per ina politica da pasch extendida»

Text da votaziun

Conclus federal

davart l'iniziativa dal pievel «per ina Svizra senz'armada e per ina politica da pasch extendida»

dals 17 da mars 1989

Art. 1

¹ L'iniziativa dal pievel «per ina Svizra senz'armada e par ina politica da pasch extendida» vegn declarada per valaivla e suttamessa a la votaziun dal pievel e dals chantuns.

² L'iniziativa dal pievel sa cloma:

I

La constituziun federala vegn midada sco suonda:

Art. 17

¹ La Svizra n'ha betg in'armada.

² A la confederaziun, als chantuns, a las vischnancas ed a privats èsi scumandà d'instruir forzas militaras u da mantegnair talas.

³ La Svizra sviluppa ina politica da pasch extendida che rinforza l'indipendenza dal pievel e promova la solidaritad tranter ils pievels.

⁴ L'execuziun da questa disposiziun costituziunala è chausa da la legislaziun federala.

Art. 18

Nagina disposiziun da questa constituziun dastga vegnir interpretada uschia ch'ella premetta u giustificgescha l'existenza d'in'armada.

II

Ils artitgels 13, 15 segunda frasa, 19-22, 34ter alinea 1 litera d, 42 litera c, 85 cifra 9 e 102 cifra 11 da la constituziun federala vegnan abrogads.

III

Las disposiziuns transitorias da la constituziun federala vegnan midadas sco suonda:

Art. 1 al. 1 e 3

Abrogà

Art. 6

Abrogà

Art. 19 (nov)

¹ Ils artitgels 17 e 18 da la constituziun federala vegnan realisads entaifer diesch onns suenter l'acceptaziun tras il pievel ed ils chantuns.

² Suenter il mument da l'acceptaziun da las disposiziuns costituziunalas dals artitgels 17 e 18 tras il pievel ed ils chantuns na vegnan betg pli manadas scolas da recrut ed exequids curs da repetiziun, d'instrucziun e da cumplettaziun.

Art. 2

L'assemblea federala recumonda al pievel ed als chantuns da refusar l'iniziativa dal pievel.

Situaziun da partenza

Il mantegniment da l'indipendenza vers l'exteriur e la protecziun da la libertad e dals dretgs da las burgaisas e dals burgais appartegnan a las finamiras supremas da la Confederaziun svizra. La Svizra impunda per quest intent meds cumprovads: In urden giuridic liberal, ina politica vers l'exteriur che promova la pasch e la neutralidad armada ch'evitescha cuntraversas guerri-las e che garantescha il dretg da l'autodefensiun.

L'iniziativa dal pievel «**per ina Svizra senz'armada e per ina politica da pasch extendida**», ch'è vegnida inoltrada il 1986 cun 111 300 suttascripziuns, vules dismetter ina pitga fundamentala da questa politica, numnadamain l'armada. Ella pretenda las suandantas midadas da la constituziun:

- stritgar ils uschenumnads artitgels da defensiun, tenor ils quals mintga Svizzer è obligà da far servetsch militar,
- francar il princip «La Svizra n'ha betg in'armada»,
- recepir il scumond d'instruir forzas militaras u da mantegnair talas.

Ultra da quai pretenda l'iniziativa «ina politica da pasch extendida che rinforza l'indipendenza dal pievel e promova la solidaridad tranter ils pievels».

Il **cussegl federal ed il parlament** refusan l'iniziativa, perquai che la dissmessa da l'armada na resguardass betg be las experientschas istoricas, mabain avess consequenzas gravantas per noss pajais. Noss stadi vegniss spussà en secturs vitals a moda nunresponsabla. El na pudess er betg ademplir las obligaziuns che resultan da la neutralidad armada. Pasch e libertad ston vegnir garantidas tant tras in'armada pussenta sco er tras ina politica da pasch activa. I fiss malponderà da vulair stgaffir ina cuntradiziun tranter quests dus garants complementars da nossa politica da segirezza.

Argumentes dal comité d'iniziativa

Il comité motivescha sia iniziativa sco suonda:

«L'iniziativa dal pievel 'per ina Svizra senza armada e per ina politica da pasch extendida' da la gruppia per ina Svizra senz'armada (GSsA) envida las Svizras ed ils Svizzers da sa distatgar da manieras da cumportament antiquadas concernent la politica da pasch e nunduvrablas per l'avegnir. La Svizra duai sviluppar ina politica da pasch che tira a niz tut las pussaivladads d'in stadi pitschen europeic per impedir ina guerra.

L'iniziativa da la GSsA parta da las suandantas ponderaziuns:

La Svizra na pudess probablmain betg survivor ina guerra en l'Europa. En ina tala guerra na dessi betg victurs. Er cun la defensiun militar vegnissan ils blers da nus a perder tut.

Las finamiras dal stadi fixadas en la constituziun federala — pasch, libertad, independenza ed autonomia — èn bains che pretendan er per l'avegnir noss engaschament. L'armada dentant na po betg promover quels en temp da pasch ed er betg conservar els en temp da guerra. Il cuntrari è il cas: l'armada disfa en temp da pasch quai ch'ella vul proteger en temp da guerra.

La provocaziun da noss temp è quella da superar la guerra sco moda da reglar ils conflicts tranter las naziuns. Er la Svizra duai contribuir sia part per il discharmament sin l'entir mund.

– La Svizra na vegn pli smanatschada militarmain da nagin. Las smanatschas realas da nossa vita avain nus chaschunà nus sezs u ch'ellas èn da dimensiun globala. Cunter quellas è l'armada senza pussanza.

L'iniziativa da la GSsA tira londeror las suandantas consequenzas:

Empè da far illusiuns che custan milliardas e da quintar cun ina guerra, stuain nus far tut il pussaivel per impedir ina tala. Be la dismessa da l'armada permetta a la Svizra da trair a niz tuttas pussaivladads per ina politica da pasch.

Ina Svizra senz'armada gudogna onn per onn millis milliuns francs per l'amplificaziun da la AVS e per la protecziun da l'ambient, sco er per il cumbat cunter la povradad en noss pajais ed en il terz mund. Ina politica da pasch extendida promova uschia las schanzas da viver da blers umans en bleras regiuns da noss mund.

Cun questa iniziativa dal pievel vul la GSsA contribuir per la creaziun d'ina Svizra solidarìa. Ella supplitgescha tuttas burgaisas e tuts burgais da na betg be restrenscher lur engaschament sin in GEA per l'iniziativa dal pievel 'per ina Svizra senz'armada e per ina politica da pasch extendida'.»

Posiziun dal cussegl federal

Il cussegl federal refusa l'iniziativa dal pievel perquai che l'armada è in element indispensabel da la politica da segirezza da la Svizra. El parta spezialmain da las ponderaziuns suandantas:

La smanatscha exista anc adina

L'iniziativa per la dismesa da l'armada vegn en votaziun il mument che la politica da detensiu e las stentas per in discharmament sveglian la speranza ch'i na dettia pli ina guerra. Quest svilup ch'è da beneventar è dentant anc lunsch davent d'ina conclusiun. Temps da midadas èn adina er temps da malsegirezza. Resultats concrets da las tractativas da discharmament currentas èn anc betg avant maun. En blers pajais vegnan conflicts regiunals adina puspè decidis cun las armas. Anc adina vegnan summas enormas duradas per l'armament. I vegn anc adina cuntinuà cun l'armament qualitativ ed anc mai èn ils arsenals d'armas en l'Europa stads uschè gronds sco oz. La smanatscha vers noss pajais è anc adina ina realitad. Er sche autras smanatschas — sco per exempel la periclitaziun da l'ambient — èn da sentir oz pli fitg ch'ina smanatscha militar, n'èsi betg sclaus ch'i pudess dar en l'avegnir conflicts guerrils. Per quest motiv èsi indispensabel dad esser preparà per tuttas eventualitads.

Neutralitad armada

La pitschna Svizra ha en l'Europa ina posiziun strategica da fitg gronda muntada. La defensiun da quest territori contribuescha a la stabilitad en l'Europa ed è per quest motiv er en l'interess dals auters stadis. Perquai ha la cuminanza dals stadis collià la reconuschientscha da nossa neutralitad cun l'obligaziun da defender nus sez. La dismesa da l'armada è per quest motiv incompatibla cun nossa neutralitad. In pajais na armà n'ha betg pli la forza da restar neutral.

Noss'armada serva be a la defensiun

L'armada svizra serva be a la defensiun. L'incarica, l'armament e l'organisa-ziun da noss'armada servan sulettamain per defender la Svizra. L'armada na smanatscha nagin stadi ester ed ella vegn duvrada be per la defensiun legiti-ma. Ma ella sforza mintgin che vul attatgar noss pajais da pensar a las perdi-tas cun las qualas el stuess quintar. Cun quest «effect dissuasiv» gida ella d'impedir ina guerra. La dismessa da l'armada na contribuiss betg a la segi-rezza, ma ella creass in vacuum privlus che pudess attrair pussanzas estras en in cas da tensiun.

L'armada presta er auters servetschs

L'armada presta ses servetschs er sin secturs na militars uschenavant ch'ils meds civils na tanschan betg. En cas da catastrofes ed auters eveniments extraordinaris stat ella da tut temp a disposiziun al pievel ed a las autoritads, savens sco sulet med d'agid efficaci. Suenter catastrofes, chaschunadas da malauras, ha ella adina prestà grond agid a la populaziun pertutgada. Ella ha er pudì vegnir engaschada per la surveglianza da ports d'aviazion. A las conferenzas internaziunalas che han lieu en noss pajais porscha ella protec-ziun e segirezza sch'i fa basegn. L'infrastructura da noss'armada pussibili-tescha a noss pajais da prestar ina contribuziun a diversas acziuns per man-tegnair la pasch sin il mund. Nus ans lain regurdar a la missiun svizra en Corea per la surveglianza da l'armistizi u a l'engaschament dal corp da sani-tad svizzer en favur da las truppas da l'ONU en Namibia.

L'armada è plinavant er in factur d'integraziun. Noss'armada da milissa è per bliers il sulet lieu nua ch'els pon emprender d'enconuscher e chapir conbur-gais dad autras regiuns e dad auters circuls dal pievel. Grazia a noss princip da milissa èn pievel ed armada colliads stretgamain in cun l'auter.

Finalmain èsi er da far attent a la mutada economica da l'armada. Radund 20 000 persunas lavuran tar la confederaziun e tar ils chantuns per il militar e pli che 6000 manaschis obtegnan cuntinuadamain lavurs da l'armada. Nu-merusas regiuns per la gronda part allontanadas beneventan ils avantatgs economics che resultan da la preschientscha da l'armada.

La politica da pasch activa da la Svizra

Ils iniziants pretendan ch'ina politica da pasch extendida saja be pussaivla senz'armada. Il cuntrari è il cas: L'armada n'impedescha tuttavia betg ina politica da pasch, mabain ella presta ina contribuziun impurtanta per la pasch. Protegend nossa independenza e mantegnend la stabilitad promova ella la pasch en l'Europa.

Dapi lung temp èsi ina finamira essenziala da nossa politica exteriura da promover la pasch tranter tut ils pievels. Per questa finamira s'engascha la Svizra a chaschun da numerusas conferenzas internaziunalas. Ella sa particepscha là a mesiras che rinforzan la confidenza tranter ils pievels. Ella offerscha ses servetschs per la realisaziun dals dretgs umans, per la controlla da l'armament e per il scumond da las armas chemicas. Tranter auter è la Svizra er activa cur ch'i sa tracta da far pasch en conflicts internaziunals, da perscrutar en fatgs da conflicts e da pasch ed er da prestar agid da svilup.

Per tut quests motivs refusan cussegl federal e parlament l'iniziativa dal pievel. A chaschun da questa votaziun na vai betg per la furmaziun da l'armada, na per il preventiv militar ed er betg per l'acquist d'ina arma u l'autra. I va per l'existenza da l'armada sezza e per l'avegnir da noss pajais.

Segund project:

Iniziativa «pro tempo 130/100»

Situaziun da partenza

Las sveltezzas maximalas dad oz valan dapi il 1985 ed èn sa cumprovadas. Ellas èn vegnidas introducidas sco mesiras urgentas cunter la muria smantschanta dal guaud; ellas han dentant er gi in effect positiv sin la segirezza dal traffic. A medem temp è vegnida spargnada ina considerabla quantidad da benzin. Il cussegl federal ha per quests motivs decidì da mantegnair la regulaziun da fin uss — tempo 120 sin autostradas ed 80 sin vias ordaifer ils vitgs.

L'iniziativa «pro tempo 130/100», ch'è vegnida inoltrada il 1985 cun 256 207 suttascripziuns, pretenda limits pli auts: La sveltezza maximala generala duai muntar sin autostradas a 130 e sin vias ordaifer ils vitgs a 100 km/h. Per trajects spezialmain privlus pudessan vegnir fixads limits pli bass e per trajects bain construids pudessan vegnir permessas sveltezzas pli grondas.

Cussegl federal e parlament refusan l'iniziativa. Pli grondas sveltezzas muntan main segirezza dal traffic e dapli substanzas nuschaivlas en l'aria; ellas cuntrafan er a las stentas per spargnar energia. Ultra da quai èsi strusch cunvegnet da fixar limits da sveltezza en la constituziun. Ina adattaziun a situaziuns midadas fiss uschia pli difficila da realisar.

Text da votaziun

Conclus federal davart l'iniziativa dal pievel «pro tempo 130/100»

dals 7 d'october 1988

Art. 1

¹ L'iniziativa dal pievel dals 15 da schaner 1985 «pro tempo 130/100» vegn suttamessa a la votaziun dal pievel e dals chantuns.

² L'iniziativa dal pievel sa cloma:

La constituiziun federala vegn midada sco suonda:

Art. 37bis al. 3

³ a. La sveltezza maximala generala per levv vehichels a motor e motos munta sin vias ordaifer ils vitgs a 100 km/h e sin autostradas a 130 km/h.

b. Per augmentar la segirezza dal traffic po vegnir fixada ina sveltezza maximala pli bassa sin trajects spezialmain privlus. Sin trajects bain construids pon vegnir ad-messas sveltezzas pli grondas.

Art. 2

L'assemblea federala recumonda al pievel ed als chantuns da refusar l'iniziativa dal pievel.

Ils arguments dal comité d'iniziativa

Il comité d'iniziativa motivescha sia iniziativa dal pievel sco suonda:

«Lodierna prescripziun dal tempo 120/80 datescha dal temp da la gronda tema da la 'muria dal guaud'. Ella è stada ina mesira urgenta cunter l'impe-staziun da l'aria. Dapi il 1987 existan dentant per tuts vehichels a motor pre-scripziuns da svapur rigurusas ed efficacias. La finamira 'enavos al stadi da 1960' per in'aria pura vegn cuntanschida en curt temp, surtut dals autos da persunas.

La decisiun dal cussegl federal da mantegnair vinavant il tempo 120/80 n'è per quests motivs betg giustifitgada. Ella stat en cuntradicziun cun sia anteriura empermischun da returnar al tempo 130/100 uschèspert che las pre-scripziuns da svapur pli rigurusas hajan lur effect.

Il tempo 120/80 reducescha las substanzas nuschaivlas be minimalmain. Tar autos cun catalisatur (oz gia in terz dals autos da persunas) n'effectue-scha ina differenza da sveltezza da 20 km praticamain nagina differenza tar il svapur da substanzas nuschaivlas.

Il dumber dals accidents sin las vias da la Svizra n'è betg regressiv pir cun l'introducziun dal tempo 120/80. Dapi il 1972 sa reducescha il privel d'acci-dents tar il traffic sin las vias vesaivlain.

Il tempo 120/80 n'è en blers cass betg commensurà a la situaziun. Las re-strictziuns da sveltezza ston esser adattadas a la qualidà da la construcziun da las vias. Perquai prevesa l'iniziativa concernent il tempo ina schliaziun movibla: nua ch'igl è necessari per motivs da la segirtad dal traffic da differir dal tempo 130/100, po quai vegnir decretà.

La constituziun federala duai cuntegnair la voluntad dal pievel. Er pertutgant la protecziun cunter arbitrariadads da l'administraziun. Igl è per quest motiv giustifitgà che l'opiniun dal pievel vegnia recepida en la constituziun en cas da dumondas politicas dispitaivlas. Be cun l'acceptaziun da l'iniziativa da tempo poi vegnir impedì, ch'i vegnia decretà limits da sveltezza anc pli bass.»

Sveltezzas maximalas en auters pajais

En la cumparegliaziun internaziunala stat la Svizra cun tempo 120/80 circa en la media dals auters pajais. Schizunt la Cuminanza europeica ponderescha d'introducir en ses pajais il tempo 120 sin autostradas.

Qua varsaquants exempels da regulaziun en l'exteriur:

Pajais	km/h sin autostradas	km/h ordaifer ils vitgs
Belgia	120	90
Danemarc	100	80
Republica federala tudestga	na limità	100
Finnlanda	80/120 / mintgamai tenor grad da construcziun	80
Frantscha	130 (en cas da plievgia 110)	90
Grezia	100	80
Gronda Bretagna	112	96
Irlanda	—	96
Italia	130 (a la fin da l'emna e dis da festa 110)	90
Luxemburg	120	90
Ollanda	120	80
Norvegia	90	80
Austria	130	100
Stadis da l'ost	90-120	70-90
Portugal	120	90
Svezia	110	70
Spagna	120	90
USA	104	88

Stadi avust 1989

La posiziun dal cussegl federal

Il cussegl federal sustegna las odiernas sveltezzas maximalas da 120 ed 80 km/h. El refusa l'iniziativa dal pievel «pro tempo 130/100» spezialmain per ils motivs suandants:

Ina finamira: meglra aria

Pli auts limits da sveltezza stattan en cuntradicziun cun las stentas dal cussegl federal per meglierar la qualidad da l'aria. Cun il tempo 120/80 èsi stà pussaivel da reducir la svapur d'oxid da nitrogen per 2,3 pertschient dal traffic privat sin autostradas e da 5,5 pertschient sin vias ordaifer ils vitgs. Il tempo 120/80 n'è betg la suletta mesira per mantegnair aria pura. Igl è dentant necessari da far diever da tuttas pussaivladads che na pretendan betg memia grondas unfrendas dal singul e che han be pitschens effects socials ed economic. Retschertgas extendidas han ultra da quai prestà il mussament, ch'i na basta betg be cun mesiras tecnicas sco l'introducziun dal catalisatur per cuntanscher las finamiras per mantegnair l'aria pura. Il mument ch'i sto vegnir fatg tut per reducir l'impestaziun da l'aria, fissi nunresponsabel da vulair introducìr danovamain limits da tempo pli auts.

Tempo 120/80 serva a la segirezza dal traffic

Las autoritads, l'industria e las federaziuns s'engaschan dapi onns d'augmentar la segirezza dal traffic. Autos pli segirs, meglras vias e campagnas d'infurmaziun gidan a reducir il dumber dals morts e blessads. Er las prescripziuns pertutgant la sveltezza contribueschan per cuntanscher questa finamira. Durant ils quatter onns cun tempo 120/80 hai dà sin las autostradas e sin las vias ordaifer ils vitgs tenor la statistica 382 morts pli pauc e 2418 grevblessads pli pauc che durant ils quatter onns avant cun tempo 130/100. Segund in rapport d'experts e mess en relaziun cun ils kilometers charrads è il dumber dals disgraziads sa reduci sin autostradas per 3,9 pertschient e sin vias ordaifer ils vitgs per 10,3 procent. Il dumber dals blessads per accident è sa sminui sin autostradas per 11,5 pertschient e sin vias ordaifer ils vitgs per 7,8 pertschient. I fiss fauss da desister gist uss da questa contribuziun per la segirezza dals participants al traffic. Quai vala surtut per vias ordaifer ils vitgs, nua ch'i fiss da quintar cun ulteriuras unfrendas dal traffic cun la reintroducziun dal tempo 100/h.

Midada positiva dal secuntegnair sin via

Er sch' il tempo 120/80 na vegn betg observà adina da tuts, èn las sveltezzas tut en tut tuttina sa reducidas: Las controllas han mussà che la sveltezza media sin autostradas è sa sminuida per 5 km/h e sin las vias ordaifer ils vitgs per radund 10 km/h. La reduenziun da la sveltezza maximala ha pia già in effect positiv. Segund il rapport dals experts ha il tempo 120/80 er già in effect favuraivel sin l'andament dal traffic. Spezialmain sin vias ordaifer ils vitgs è quel vegnì main hectic e pli omogen.

Spargnar annualmain 60 milliuns liters benzin

La necessitad da spargnar energia è incontestabla. L'industria ha perquai sviluppà motors che dovran pli pauc benzin e produci furmas da vehichels che fan main resistenza a l'aria. Tenor las calculaziuns dals experts chaschunass il tempo 130/100 percunter in consum pli grond da benzin d'annualmain radund 60 milliuns liters. Quai è da muntada: Cun tant benzin pudessan radund 50 000 autos charrar in onn entir.

Ina schliaziun memia immobila

Limits da tempo n'han da far nagut en la constituziun federala. Ins manglass pudair adattar els spertamain a relaziuns midadas. L'onn 1973 per exempel ha la sveltezza maximala stuì vegnir reducida transitoriain pervi da la crisa d'energia. Cun limits da sveltezza en la constituziun federala fissi struschamain pussaivel da reagir ad uras en talas situaziuns. Er fissi per la Svizra bier pli difficil da sa participar eventualmain ad ina soluziun che cumpiglia l'entira Europa.

Per tuts quests motifs refusan cussegl federal e parlament l'iniziativa dal pievel «pro tempo 130/100».

I va per paucas minutas

Blers automobilists e motociclists considereschan quai per in affrunt vers lur libertad persunala, sch'els na dastgan betg charrar sin autostradas cun almain 130 km/h. Els na duessan dentant betg surveisar las dretgas relaziuns: Quel che charrescha da Berna a Turitg cun 120 km/h, «perda» vers in viadi cun 130 km/h be radund quatter ed ina mesa minuta. Tranter Geneva e Losanna munta la differenza be a circa duas minutas e tranter Airolo e Chiasso a main che quatter minutas.

P P
SPED. POSTALA

Spediziuns enavos a la
controlla d'abitants da
la vischnanca

Recumandaziun a votantas e votants

**Cussegl federal e parlament recumondan
a votantas e votants da votar per ils motivs
allegads sco suonda:**

NA a l'iniziativa dal pievel «per ina Svizra
senz'armada e per ina politica da pasch extendida»

NA a l'iniziativa dal pievel «pro tempo 130/100»